

SOSYAL BİR SORUN: YAŞLI AYRIMCILIĞI¹

A SOCIAL PROBLEM: ELDERLY DISCRIMINATION

Öğr. Gör. Nedret TEKİN KAYA

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Eldivan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
nedret.tekin@gmail.com, Çankırı/Türkiye

Doç.Dr. Özlem ÖRSAL

ESOGÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, ozlorsal@yahoo.com

ÖZ

Sağlık alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin artması, erken tanı ve tedavi yöntemlerinin uygulanması, sağlığı koruyucu ve geliştirici önlemlerin artması, sağlıklı yaşam tarzının benimsenmesi gibi faktörlerin etkisiyle ülkemizde ve dünyada, yaşlı nüfus oranı artmaktadır. Yaşlı nüfusun artması, sağlık, ekonomik ve sosyal alanda sorunları da beraberinde getirmektedir. Yaşlılık ile ilgili bu sorunların artması, yaşlılara yönelik yaşlı ayrımcılığı kavramını ortaya çıkarmıştır. Bir çok gelişmiş ülkede, yaşlılık konusunda çalışan sosyal politika analistleri, yaşlılık döneminin, bağımlılık dönemi olduğunu düşünmekte, yaşlıları bağımlı, sosyal özerklikten yoksun, dışlanmış ve üretici bir dünya için yük olarak tanımlamaktadırlar. Yaşlı ayrımcılığı, ırk ayrımcılığı, cinsiyet ayrımcılığı gibi önemlidir. Cinsiyet veya ırk ayrımcılığı belli bir cinsiyete veya ırka yapılan ayrımcılık olmasına rağmen, yaşlı ayrımcılığı cinsiyet veya ırk ayrımı yapılmaksızın yaşlı olan tüm bireyler için geçerli olan bir ayrımcılıktır. Bu nedenle, yaşlı ayrımcılığı, en yaygın görülen ayrımcılık olup sosyal bir sorun olarak düşünülmektedir. Bu çalışmada toplumsal bir sorun olan yaşlı ayrımcılığına dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma, yaşlı ayrımcılığı, sosyal sorunlar

Alan Tanımı: Genel Olarak Kültür (Sosyoloji)

ABSTRACT

The proportion of the elderly population in our country and in the world is increasing due to factors such as increasing scientific and technological developments in health field, application of early diagnosis and treatment methods, increase of health protective and development methods, perception of healthy lifestyle. The increase of the elderly population also brings health, economic and social problems. The increase in these problems related to aging has revealed the concept of old discrimination. In many developed countries, social policy analysts working on ageing think of ageing as a period of dependence, as elderly people dependent, as excluded, as burden for a productive world devoid of social self-determination. Old discrimination is an important discrimination, such as racial discrimination and gender discrimination. Gender or racial discrimination is discrimination on the basis of a certain sex or race, whereas discrimination on the aged is discrimination on all aged persons without gender or race discrimination. For this reason, elderly discrimination is the most common discrimination and is considered a social problem. In this study, it was aimed to draw attention to the elderly discrimination which is a social problem.

Keywords: Aging, elderly discrimination, social problems

¹ SOSBİLKO (Sosyal Bilimler Araştırması Konferansı) 2017 (23 Kasım 2017, Ankara) sunulan "Sosyal bir sorun: Yaşlı Ayrımcılığı" başlıklı sözel bildirinin genişletilmiş ve yeniden gözden geçirilmiş halidir.

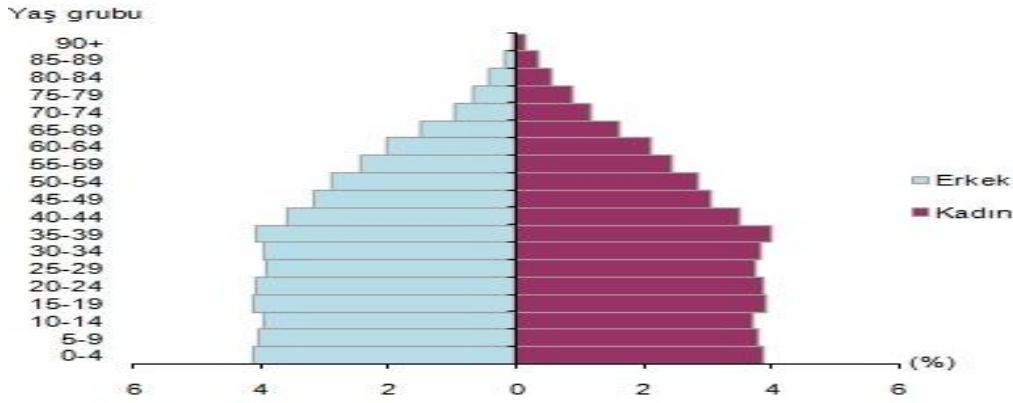
1. GİRİŞ

1.1. Yaşlanma

Yaşlanma, doğumdan ölüme kadar devam eden kendine has biyolojik, fizyolojik, psikolojik, sosyo-ekonomik ve kronolojik özellikleri olan ve önlenmesi imkansız bir süreçtir. Yaşlılık, durağan ve değişmez bir yaşam dönemi değildir (Öztepe, 2013).

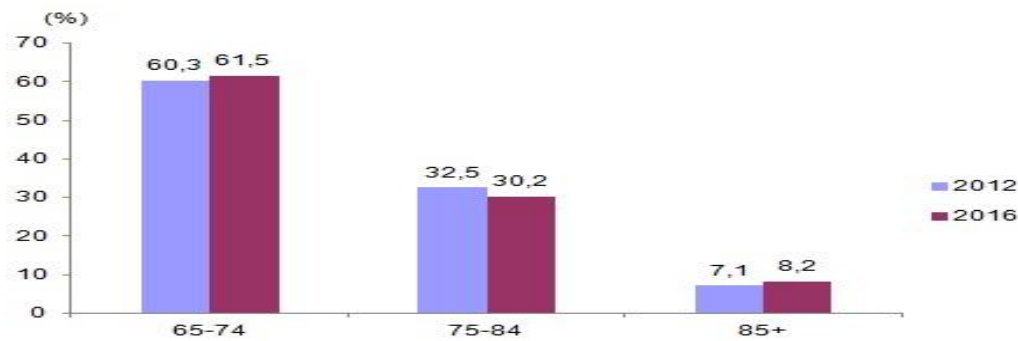
65 ve üzeri yaş grubundaki nüfus “yaşlı nüfus” olarak kabul edilmektedir. 65-74 (genç yaşlı), 75-84 yaş (yaşlı), 85 yaş ve üzeri dönem (ileri yaşlı) olarak tanımlanmaktadır. Bir ülkedeki yaşlı nüfusunun, toplam nüfus içindeki oranı % 8 ile % 10 arasında olması o ülke nüfusunun “yaşlı”, % 10’un üzerinde olması ise “çok yaşlı” olduğu anlamına gelmektedir (Tezcan, 2012).

Türkiye nüfusu 2017 yılı verilerine göre 80 milyon 810 bin 525 kişidir. Yaşlı nüfus 2012 yılında 5 milyon 682 bin 3 kişi iken 2017 yılında 6 milyon 895 bin 385 kişi oldu. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2012 yılında %7,5 iken, 2017 yılında %8,53’e yükseldi. Yaşlı nüfusun %43,99’unu erkek nüfus, %56,0’ını kadın nüfus oluşturdu. Ülkemizde 2016 yılında 31,4 olan ortanca yaş, 2017 yılında önceki yıla göre artış göstererek 31,7 oldu. Ortanca yaş erkeklerde 31,1 iken, kadınlarda 32,4 olarak gerçekleşti. (TÜİK, 2017).

Kaynak, TÜİK, Nüfus piramidi 2017

Hayat tabloları, 2016 yılı sonuçlarına göre, doğuştan beklenen yaşam süresi, Türkiye geneli için 78 yıl, erkekler için 75,3 yıl ve kadınlar için 80,7 yıl oldu. Genel olarak kadınlar erkeklerden daha uzun süre yaşamakta olup, doğuştan beklenen yaşam süresi farkı 5,4 yıl oldu (TÜİK 2016).

Kaynak, TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2012, 2016 Grafikteki rakamlar, Yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir

Tablo 1. Cinsiyete ve yaşa göre beklenen yaşam süresi, 2014-2016

Yaş	Toplam	Erkek	Kadın
0	78,0	75,3	80,7
15	64,2	61,5	66,8
30	49,6	47,1	52,1
50	30,5	28,2	32,7
65	17,8	16,1	19,3

Kaynak TÜİK, Hayat tabloları, 2014-2016

1.2. Nüfusun Yaşlanmasının Nedenleri

Nüfusun yaşlanması, yaşlı nüfusun genç nüfusa göre sayı ve oran olarak artmasıdır. Sağlık alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin olması, erken tanı ve tedavi yöntemlerinin uygulanması, sağlığı koruyucu ve geliştirici önlemlerin artması, eğitim düzeyinin yükselmesi, dengeli ve yeterli beslenmenin sağlanması, barınma koşullarının düzelmesi, hijyen, sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirliğinin artması, sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazanılması doğurganlık hızının ve bebek ölümlerinin azalması ve ortalama yaşam süresinin artması gibi faktörlerin etkisiyle dünyada yaşlı nüfus oranı artmaktadır (Özdemir L, 2005).

2. YAŞ VE YAŞLI AYRIMCILIĞI

Yaşlı nüfusun artması ile birlikte toplumlarda yaşlılar için barınma, yeterli gelir elde etme, sağlık harcamalarının karşılanması ve iş olanakları gibi konularda sorun yaşanmaktadır (Vefikuluçay, 2008). Bazı ülkelerde, yaşlılık konusunda çalışan sosyal politika analistleri, yaşlılık döneminin, □bağımlılık dönemi□ olduğunu düşünmekte; yaşlı□ bireyleri bağımlı, sosyal özerklikten yoksun, dışlanmış ve üretici bir dünya için yük olan bireyler olarak tanımlamaktadırlar. Yaşlı nüfus oranının artması ile birlikte sağlık, ekonomik, toplumsal ve sosyal alanda bazı sorunlar da meydana gelmektedir. Yaşlılık ile ilgili bu tür sorunların artması, yaşlılara yönelik yaşlı ayrımcılığı kavramını ortaya çıkarmıştır (Çilingiroğlu, 2004). Yaşlıların çoklu kronik hastalıklarının olmasıyla ilgili sağlık sorunlarının fazla olması, ayrıca tıbbi ve sosyal sorunlarının iç içe olması, yaşlıların sağlık hizmeti alma gereksinimlerini artırmaktadır. Yaşlı bireylerin bu sorunlarla karşılaşmasının toplumsal bir sonucu olarak yaşlı ayrımcılığı yaşanabilmektedir (Özdemir Ö, 2014).

Yaşa dayalı ayrımcılık kişinin yaşını temel alır. Uygun olmayan bu ayrımcı tutum ve davranışlar gençlere de yaşlı bireylere de yönelik olabilir (Tekin Kaya, 2018).

Yaşlı ayrımcılığı terimini ilk defa 1969 yılında gerontolog Robert Butler, kullanmış ve yaşlı ayrımcılığını, ırk ayrımcılığı ve cinsiyet ayrımcılığı gibi yaşlılara yönelik eyleme dönüştürülen bir ideoloji türü olarak tanımlamıştır. Butler'e göre, yaşlı ayrımcılığı, kişilere yaşından dolayı farklı ve kalıplaşmış düşünce ve tutumları içeren sistematik bir süreçtir . (Yılmaz, 2010; Butler R, 1969)

Palmore ise yaşlı ayrımcılığını; yaşlılara yönelik önyargıyı, tutum ve davranışlar aracılığı ile ifade eden bir terim olarak tanımlamıştır. Yaşlı ayrımcılığı kişiye yaşı nedeniyle gösterilen farklı tavır, önyargı, davranış ve eylemleri içeren çok boyutlu bir terimdir. Palmore yaşlı ayrımcılığının, ırk ve cinsiyet ayrımcılığından sonra üçüncü sırada yer alan en büyük "ayrımcılık" türlerinden biri olduğunu belirtmektedir (Palmore, 2004).

2.1.Yaşlı Ayrımcılığı Düzeyleri

Yaşlı ayrımcılığında kişisel, kültürel ve yapısal düzeyde olabilir. Kişisel düzeyde yaşlı ayrımcılığı, bireyin yaşlılık kabulleriyle ilgilidir bu kabullerde bireyin yaş ve yaşlanmaya ilişkin bakış açısı önemlidir. Kültürel düzeyde yaşlı ayrımcılığı, toplumdaki kültürün yaşlıya bakışı, bunun medyada nasıl yer aldığı, yaşlılıkla ilgili şakalar, küçük düşürücü espriler, atıflar, atasözleri, deyimler vb. önemlidir. Yapısal düzeyde yaşlı ayrımcılığı ise, yaşlılara yönelik oluşturulan politikaların uygun şekilde uygulanmaması, hakkaniyete uymayan politikaların olması; ülkedeki kurumların yaşlılara yönelik hizmet sunmaması veya yetersiz hizmet sunması, vb. önemlidir (Buz, 2015).

2.2. İnsanların Yaşlı Ayrımcılığı Yapmasının Sebepleri

Yaşlı ayrımcılığı yapılmasında bazı faktörler etkilidir. Bunlar:

1-Bireylerin Ölüme Karşı Duydukları Korku: Yaşlılık dendiğinde birçok kişi ölüm kavramını düşünür. Yaşlı ayrımcılığı, gençlerin veya yaşlı olmayan bireylerin ölümle ilgili korkularının bir dış vurumu şeklindedir.

2-Bedensel güzellik ve cinselliğin çok önemsenmesi: Politikadan, görsel medyaya (dizi filmler ve reklamlar gibi), eğitimden yönetime her alanda gençlik, fiziksel güzellik önemli görülmektedir. Fiziksel görünüşün ve gençliğin çok önemsendiği toplumlarda, yaşlanmak ve yaşlılığa karşı olumsuz tutumlar daha çok gelişmektedir. (Göçer, 2012)

3-Ekonomik verimliliğe ve üreticiliğe önem verilmesi: Yaşlılar, ekonomik açıdan yük olarak görülmektedir. Yaşlıların ihtiyaçlarını ve bakım gereksinimlerini orta yaş yetişkinlerin karşıladıkları düşünülmektedir.

4-Yaşlıların daima huzurevi gibi kurumlarda kalmalarının düşünülmesi: Yaşlılarla ilgili yapılan araştırmaların çoğunun huzurevi, bakımevi ya da hastane gibi kurumlarda yapılması sonucu; toplumda yaşlılar, sürekli bakıma muhtaç olarak algılanmaktadır. Oysa yaşlı nüfusun sadece %5.i bakıma muhtaçtır ve kurumlarda yaşamaktadır (Çilingiroğlu, 2004)

3. YAŞLI AYRIMCILIĞI TUTUMLARININ GÖRÜLDÜĞÜ ALANLAR

3.1. Çalışma Yaşamı ve İstihdamda Yaşlı Ayrımcılığı

Yaşlı ayrımcılığı, yaşlının iş aramasında, çalışma hayatında veya işten ayrılmasında ortaya çıkabilir. Çalışma hayatındaki yaşlı ayrımcılığı, yoksulluğa neden olmakta ve yaşlının sosyal dışlanmasına neden olmaktadır. Yaşla ilgili önyargıların olumsuz etkileri, özellikle istihdamda belirgindir. İstihdam piyasasında yaşlı ayrımcılığı çok karşılaşılan bir durumdur. Yaşlılar birikimlerine ve deneyimlerine dayalı işler bulamamaktadır. Ayrımcılık en çok işe alma sırasında olmaktadır; pek çok sektörde yaş sınırlaması vardır ve yaşlı birey başvuru yapamamaktadır. İş ilanlarında, “35 yaşın üzerinde olanların başvurmasına gerek yok” şeklindeki ifade, yaş ayrımcılığına açık bir örnektir (Baybora, 2010). Genç bireylerin yaşlı bireylere göre hızlı ve yeterli olması, işverenlerin yaşlı bireyleri tercih etmemesi, genç ve yaşlı bireyler arasındaki ücret farklılıklarından dolayı yaşlı bireyler çalışma yaşamından ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar (Duncan, 2004). Yaşlıların erken emekliliğe zorlanması, emekliliğe eşlik eden gelir kaybı, yaşlıların istihdam piyasasına tekrar girmesine yol açmaktadır ve yaşlılar özellikle gelişmekte olan ülkelerde sosyal refah seviyesini yakalayabilmek için ek işler yapmaktadırlar (Buz, 2015). Yaşlı insanların fiziksel veya mental hastalıkları nedeniyle işe yaramaz, verimsiz olduklarına, gençler kadar yararlı çalışmadıklarına ya da az bir kısmının çalıştığına inanılmaktadır. Ancak literatür, yaşlı işçilerin gençlerden daha fazla ürün ürettikleri, daha az iş değiştirdikleri, daha az kaza yaptıkları ve daha az devamsızlık yaptıklarını göstermektedir (Çilingiroğlu, 2004). Kimileri yaşlı işçileri az verimli çalıştığını düşünmekte ve yaşlı ayrımcılığının bu sebepten kaynaklandığını ileri sürmektedirler. Oysa, bireyin yaşlanmasıyla verimliliğinde azalma olduğuna dair kanıt saptanmamıştır (Baybora, 2010).

3.2. Aile Yaşamında Yaşlı Ayrımcılığı

Ekonomik gücünü kaybetmiş yaşlılar ailenin diğer üyeleri tarafından yük olarak görülmektedir (Macnicol, 2006) Bazen de, toplumsal değişimle birlikte, yaşlı bireylerin üstlendiği sorumluluklar değişmeye başlamasıyla; yaşlı bireyin çocuklarının ve eşlerinin çalışmasından dolayı, yaşlı bireye mecburi torunlarının bakımıyla ilgili görevler verilmekte, yaşlı bireyin paraya ihtiyacı olmadığı düşünülerek, maaşının veya parasının belli kısmı alınarak sömürülmektedirler.

3.3. Sağlık Bakım Sisteminde Yaşlı Ayrımcılığı

Sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumları yaşlı bireylere verilen sağlık hizmetinin gidişatını etkileyen önemli etmenlerden birisidir (Vefikuluçay, 2008). Yaşlıların yaşadığı sağlık sorunlarının yaşlılığın normal süreci içinde olduğu düşünülmekte, bu durum yaşlı bireylere etkili tedavinin yapılmamasına neden olabilmektedir. Ayrıca sağlık personelinin, yaşlıların kronik hastalıklarını tedavi etmek yerine gençlerin akut hastalıklarını tedavi etmek için gayret etmeyi tercih ettikleri bildirilmektedir. Yaşlı bireyler, gençlerden daha az koruyucu bakım hizmeti almaktadır ve yaşlıların sağlık taramaları ve sağlık problemlerinin test edilmesi daha az yapılmaktadır. Yaşlı insanlar için tedavi girişimlerinin sağlanması önemsenmemektedir. Sağlık personeli, yaşlı bireylerin algılamada ve öğrenmede zorlandığını düşünerek, yaşlı bireylere sağlık durumları ile ilgili bilgiyi yaşlıya vermekten ziyade yaşlı bireyin yakınlarına vermektedir (Özdemir Ö, 2014).

Yaşlı bireylere iletişim yönünden ayrımcı davranışlar da olmaktadır. Yaşlı bireyle konuşurken, emrederek konuşma, bebekçe konuşma veya yaşlı konuşması şeklinde olabilmektedir. Bunlar genelde basit, duygusal tonu az olan konuşma şeklindedir. Emrederek konuşmada, tartışmayı kontrol etme yönünde veya bağırarak konuşma vardır. Bebek konuşmasında, yaşlıya çocukmuş ve anlamayacakmış gibi konuşulmaktadır. Yaşlı konuşması, demansı olmayan yaşlı bireylere demanslı gibi davranılarak konuşulmasıdır. Emreder tarzda konuşma, yüksek sesle veya abartılı konuşma, basit konuşma, az sözcük kullanma, yaşlıyı dinlememe ya da aşırı samimi konuşma, yaşlı duyma veya anlamayla ilgili sorun yaşamadığı halde çok yavaş konuşma gibi yaşlı ayrımcılığıyla ilgili olabilecek unsurlar görülmektedir (Arun, 2014) (Kılıç, 2017) (Kemper, 2009).

3.4. Psikolojik Değişimlere Bağlı Yaşlı Ayrımcılığı

Yaşlılık, bunama durumuyla özdeşleştirilmekte, yaşlılar hasta, işe yaramaz ve izole kişiler olarak görülmektedirler; bu sebeplerden yaşlı bireyler çaresizlik, güçsüzlük, işe yaramazlık, yalnızlık, umutsuzluk, isteksizlik gibi olumsuz duyguları yaşamaktadırlar.

3.5. Fizyolojik Değişimlere Bağlı Yaşlı Ayrımcılığı

Yaşlılığın çirkinlik, gençliğin güzellik olduğu düşünülmektedir. Yaşlı bireyler yaşlandıkça kocakarı, yaşlı, fosil, buruşmuş-kırışmış, keçi, ihtiyar, dede, nine, moruk, bunak gibi sıfatlarla tanımlanmaktadır (Çilingiroğlu, 2004)

3.6. Cinsel Yaşamda Yaşlı Ayrımcılığı

Yaşlı bireylerin evlenmeleri yadırganmaktadır. Bu yüzden yaşlılar cinsel isteklerinden dolayı utanmakta ve suçluluk hissi duymaktadırlar. Literatür incelendiğinde, cinselliğin, yaşlı bireyin yaşamında önemli olduğu görülmektedir. Gebe kalma riski taşımadıklarından, gebelik korkusu yaşamamaktalar, ayrıca genellikle emekli olduklarından, işle ilgili stresleri az olmakta, küçük çocukları olmadığından çocuk bakımı ile ilgili streslerinin olmaması, bos zamanlarının fazla olması gibi faktörler onların cinsel yaşamlarını olumlu etkilemekte, cinselliği daha tatmin edici yaşamlarında etkili olmaktadır (Vefikuluçay, 2008).

3.7. Sosyal Yaşamda Yaşlı Ayrımcılığı

Yaşlıların, içine kapanık, yalnız kalmayı sevdiikleri, eskiye bağlı kaldıkları ve yeniliklere uyum sağlayamadıkları düşünülmektedir. Bu sebeplerden, yaşlılarla olan iletişim olumsuz etkilenmekte, yaşlı bireyler kendilerini yalnız hissedip toplumdan soyutlanmaktadırlar. Yaşlıların genelde asosyal olduklarını düşünmek yanlıştır ve yaşlıların toplumdan dışlanmasını kolaylaştırmaktadır. Yaşlıların çoğunun huzurevinde yaşamak istediklerine yönelik algı da yaşlı bireylerin, sosyal hayattan dışlanmasının, toplumda etkinliklerde bulunmamasına neden olmaktadır (Buz, 2015).

Sosyal hizmetler alanında çalışan, sosyal hizmet uzmanının yaşlı ayrımcılığına yönelik, iletişim kurmada yardımcı, savunucu, vaka yöneticisi, danışman rolü, yaşlı ayrımcılığının önlenmesinde etkilidir. (Duru, 2017)

4. SONUÇ

Öncelikle yaşlının yaşadığı evde yaşamını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca yaşlılara yönelik kurum hizmetlerinin, evde bakım hizmetlerinin geliştirilmesi gerekir. Sadece yaşlılara sunulmak üzere kuruluş açmak da doğru değildir, bu onların sosyal yaşamdan dışlanmasının önünü açacak yaş ayrımcılığının bir ürünü olabilir. Yaş ayrımcılığının kişisel, kültürel ve yapısal düzeylerde ortaya çıktığı düşünüldüğünde ortadan kaldırılması noktasında bu üç düzeyde müdahale gerekir. Kaliteli yaşlanmanın önemi anlaşılmalı, yaşlı bireylerle ilgili sosyal politikalar belirlenirken bu temel alınmalıdır. Sağlık personellerinin ve bakım elamanlarının yaşlılık ve yaşlanma sürecine ilişkin kurs, seminer ve sertifika programlarına katılmaları için desteklenmelidir. Yaşlıların istihdamında yaşlı ayrımcılığını yasaklayan düzenlemeler olmalıdır. Herkesin iş bulma konusunda eşit şansa sahip olması gerekir. Yaşlı bireyler iş bulma konusunda ayrımcılığa maruz kalmamalıdır. Ayrıca, yaşlı ayrımcılığıyla ilişkili tüm alanlarda farkındalığın artması, yaşlı bireylerin önyargılara maruz kalmamaları için medyada, bununla ilgili spotlar yayınlanmasının farkındalık açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Arun, Ö. v. (2014). Kurumsal Bakım Sektöründe Ageism: Yaşlı Bakım Personelinin Yaşlanma ve Yaşlılığa İlişkin Ayrımcı Tutumlarının Nedenleri ve Müdahale Önerileri. *Mediterranean Journal of Humanities*, IV(2), 19-33.

Baybora, D. (2010). Çalışma yaşamında yaş ayrımcılığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaş ayrımcılığı düzenlemesi üzerine. *Çalışma ve Toplum*, 1, 33-58.

Butler R. (1969). Ageism: Another form of bigotry. *The Gerontologist*.

Buz, S. (2015). Yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53), 268-278.

Çilingiroğlu, N. D. (2004). Yaşlı ayrımcılığı. *Türk Geriatri Dergisi*, 225-230.

Duncan, C. L. (2004). . Never the right age? Gender and age-based discrimination in employment. *Work and Organization*, 11(1), 95-115.

Duru, S. K. (2017). Yaşlı ayrımcılığının önlenmesinde sosyal hizmet uzmanının rolü. *Social Sciences Studies Journal*, 3(7), 1394-1399.

Göçer, Ş. (2012). Hacılar ilçe merkezinde yaşlılarla yaşayan bireylerin yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Kayseri.

Kemper, S. v. (2009). Using Elderspeak with Older Adults. *Discourse Processes*, 25(1), 55-73.

Kılıç, N. P. (2017). Sağlık hizmetlerinde bireysel yaşlı ayrımcılığı. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 25(3), 54-77.

Macnicol, J. (2006). Analysing ageism ve age discrimination. J. Macnicol içinde, *Age discrimination: an historical and contemporary analysis* (s. 3-48). Cambridge: Cambridge University Press.

Özdemir L, A. N. (2005). Hemşireler için geliştirilen yaşlı değerlendirme formu ve geriatrik sorunlar. *Turkish Journal of Geriatrics*, 94-100.

Özdemir Ö, B. N. (2014). Sağlık hizmetlerinde yaşlı ayrımcılığı. *Gülhane Tıp Dergisi*, 56(2), 128-131.

Öztepe, K. (2013). Türkiye'de Yaşlı Yoksulluğu. *Calisma ve Toplum*, 38(3).

Palmore, E. B. (2004). Researchnote: ageism in Canadaandthe United States. *Journal of cross-culturalgerontology*, 19(1), 41-46.

Tekin Kaya, N. Ö. (2018). Türkiye'de üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı davranışlarını etkileyen faktörler: sistematik derleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(67), 34-42.

Tezcan, S. (2012). Türkiye'de Demografik Değişim, Yaşlılık Perspektifi. E. Aslan içinde, *Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler* (s. 3-7). Ankara: Hasuder.

Ünsar, S. E. (2015). Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 4(2), 61-67.

Vefikuluçay, D. (2008). Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları.

Yılmaz, Ö. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 35-53.

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24644> erişim tarihi 12.03.2018